УДК 37.091.33:784-053.6
DOI: https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2025.16.180-185

СТРЮК Мирослава Вячеславівна –
аспірантка IV курсу Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
ORCID iD: https://orcid.org/0009-0003-8948-9446
e-mail: m.v.striuk@npu.edu.ua

МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СТРЮК Мирослава Вячеславівна. МЕТОДИЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ПІДЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті здійснено аналіз наукової літератури з метою визначення методичної моделі виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності. Розглянуто відмінності та особливості дефініцій педагогічні принципи та педагогічні умови. Зважаючи на специфіку музичного мистецтва, була звернута увага на наступні педагогічні принципи: емоційної зацікавленості та емпатійності; інтеграції мистецьких знань; опори на художньо-естетичний досвід; орієнтації на художньо-естетичні потреби і смаки учнів; творчої свободи в художній інтерпретації вокального твору.

***Ключові слова**: виконавська культура; педагогічні принципи та умови; учні підліткового віку; співацька діяльність; музично-естетичний досвід; емоційна сфера.*

STRIUK Myroslava Viacheslavivna. METHODOLOGICAL MODEL OF FORMING PERFORMING CULTURE OF TEENAGERS IN THE PROCESS OF SINGING ACTIVITIES

The article analyzes the scientific literature with the aim of defining a methodological model of the performing culture of adolescents in the process of singing activities. It examines the differences and peculiarities of definitions, educational principles, and pedagogical conditions. Considering the specifics of musical art, attention was paid to the following principles: emotional engagement and empathy; integration of artistic knowledge; reliance on artistic-aesthetic experience; orientation towards the artistic-aesthetic needs and tastes of students; creative freedom in the artistic interpretation of vocal works.

It is stated that pedagogical principles and conditions work in close interaction, comprehensively. Important pedagogical conditions noted are: creating a pleasant and creative atmosphere; maintaining a balance between educational and recreational functions in the educational process; actively involving students in concert practice; stimulating the practical implementation of musical and creative products in artistic works. Further research on the phenomenon of performing culture among adolescents in the process of singing activity is mentioned.

Thus, we have considered the appropriate pedagogical principles and conditions for the formation of the performing culture of adolescents in the process of singing activity. The highlighted pedagogical principles and conditions are focused on the need to develop the emotional sphere of students, maintain a creative and friendly environment, maintain a balance of educational and entertainment functions in the educational process, activate students in concert practice and creative freedom in interpretative activity.

***Keywords:** performing culture; pedagogical principles and conditions; teenage students; singing activity; musical-aesthetic experience; emotional sphere.*

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Феномен культури турбує не одне покоління людства і залишається актуальною темою дослідження і по сьогодні. Відомо, що дефініювання даного феномена зазнавало змін і залежало від впливу певних факторів культурно-історичного періоду. Відмітимо, що визначальними факторами впливу на формування культури є: соціальні норми та цінності; географічні особливості місцевості; історичний перебіг подій; традиції; економічні умови; політичне середовище; технологічні процеси; релігійні вірування; мова; освіта; міграція та глобалізація.

© Стрюк М., 2025

Відомо, що сучасний простір наповнений різними видами культури, водночас нашу зацікавленість викликає саме виконавська культура співака, яка також розвивається і зазнає певних змін згідно вимог сьогодення. Між тим, виконавська культура співака відображає не тільки його технічні спроможності, а й музично-естетичні можливості, здатність до емоційно-чуттєвого наповнення музичного твору, інтерпретації, наявності музичної інтуїції на основі виконавського досвіду, спроможності адаптивних якостей, внутрішньої та зовнішньої мотивації і взаємодії виконавця з аудиторією під час концертного виступу. Це підводить нас до думки, що втілення завдань виконавської культури можливе при дотриманні вірно вибудованих педагогічних принципів та умов, які дозволять учням підліткового віку вивірено спрямувати свій творчий шлях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Феномен виконавської культури, а також педагогічні принципи і умови, які мають безпосередній вплив на її формування, стало проблемою дослідження багатьох науковців. Ми зосередили свою увагу на публікація наступних науковців О. Єжової, К. Костюченко, О. Рудницької, А. Семенової, В. Стасюк, М. Фіцули, щодо питання педагогічних принципів та умов. Зазначимо, що проблема формування музично-естетичного досвіду була представлена у роботах Т. Завадської, М. Федорця та інших. Феномен виконавської культури досліджувався у наукових працях Н. Гунько, Л. Морозюк, І. Підгаєцької, В. Поліщук, К. Татарко, О. Яремчук.

Мета статті – обґрунтувати методичну модель формування виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Приступаючи до викладення педагогічних принципів та умов формування виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності, варто нагадати, що між даними дефініціями існує певна відмінність, яку ми вважаємо за необхідним розглянути. Це пов'язано з тим, що спектр наукових позицій щодо тлумачення даного феномена передбачає постійне оновлення і уточнення інформації у відповідності до запитів сучасників заради уточнення даного явища.

Зважаючи на те, що наше дослідницька увага сфокусована на педагогічну площину, ми вважаємо доречним розпочати розгляд визначення принципів з позиції науки педагогіки. Зокрема, в науковій праці М. Фіцули дефініція педагогічних принципів висвітлюється, як «цілісна система основних вимог до навчання і виховання, дотримання цих вимог дозволяє вирішувати проблеми всебічного розвитку особистості» [1]. Згідно такої позиції науковця, кожен педагогічний принцип підпорядковується змісту, формі і методам педагогічної діяльності, що є важливим для нашої наукової розвідки.

Інша дослідниця О. Рудницька, звертаючись до вивчення методологічних засад навчально-виховного процесу, звернула увагу на особливості педагогічних принципів і вивела їх в наступні положення:

- принцип доповнення навчальної дії виховною у педагогічному впливі;
- принцип урізноманітнення видів і форм діяльності учнів в організації педагогічної взаємодії;
- принцип залежності розвитку особистості від створених педагогічних ситуацій;
- принцип емоційної наповненості навчально-виховного процесу;
- принцип спонукання до творчого самовираження [2, с. 92].

Також, дослідниця не оминула увагою вивчення педагогічних умов і розглянула їх у світлі педагогічних ситуацій. Вона зазначила що це «спеціально створені та спрямовані обставини для досягнення бажаного педагогічного результату» [2, с. 88]. Науковиця здійснила спробу класифікувати педагогічні ситуації на діагностичні, навчальні, виховні, контрольні та експериментально-пошукові.

Аналіз наукової позиції О. Рудницької щодо визначення педагогічних принципів та умов, дозволяє нам виявити чіткий зв'язок між даними дефініціями і зрозуміти наступне: педагогічні принципи і умови тісно взаємодіють одні з одними (ситуації); вирішують широке коло педагогічних завдань; сприяють розвитку особистості в площині навчальної діяльності і розвитку емоційної свідомості; стимулюють об'єкта навчальної взаємодії до самовдосконалення.

В контексті нашого дослідження ми можемо виокремити педагогічні принципи, які мають відношення до більш загальнопедагогічного спрямування серед яких: принцип врахування вікових та індивідуальних особливостей учня; принцип свідомості та активної залученості до діяльності; принцип забезпечення оптимального поєднання форм, засобів та методів навчання; принцип єдності теоретичних знань з практичним досвідом. Принципи, які відповідають специфіці музичного мистецтва – це принцип емоційної зацікавленості та емпатійності; принцип інтеграції мистецьких знань;

принцип опори на художньо-концертний досвід; принцип орієнтації на художньо-естетичні потреби і смаки учнів; принцип творчої свободи в художній інтерпретації вокального твору.

Відмітимо, що в науковому полі існує велика кількість змістового визначення педагогічних умов, але на наш погляд, всі вони зводяться до тлумачення педагогічних умов як обставин, факторів, взаємодії або сукупності можливостей. У підтвердження даної думки можна навести визначення науковиці О. Єжової, яка розкриває педагогічні умови як обставини, що сприяють досягненню необхідного результату внаслідок здійснення педагогічного процесу [3].

Суголосно вищезазначеному твердженню звучать наукові позиції А. Семенова і В. Стасюк. Вчені розглядають педагогічні умови, як «обставини за яких відбувається продуктивний, цілісний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, що опосередковуються активністю особистості, групою людей» [4].

На відміну від вищезазначених науковців, К. Костюченко дотримується дещо іншої думки в даному контексті. Вона вважає, що «педагогічні умови – це сукупність об'єктивних можливостей, обставин і заходів педагогічного процесу, які є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання й використання елементів змісту, методів, а також організаційних форм навчально-виховного процесу для досягнення поставлених цілей» [5]. Дана позиція нам імпонує і перегукується з завданнями виконавської культури співака.

Обмірковуючи науковий та педагогічний досвід висвітлений в теоретичних джерелах, ми зрозуміли, що визначальними завданнями педагогічних умов є розвиток творчо-виконавських здібностей учнів підліткового віку та актуалізація знань. Ми вважаємо, що знання, вміння і навички набуті раніше (досвід) дозволяють розвивати можливості і опановувати новий матеріал набагато швидше, продуктивніше і можуть бути розглянуті як важливі чинники формування музично-виконавської діяльності. Досвід музиканта є важливою умовою розвитку музичних здібностей, який можна віднести до категорії музично-естетичного досвіду, який «допоможе відчути красу музики, пробудити бажання самостійно займатися музикою і цінувати музичне мистецтво», а також розвиває «вміння естетично оцінювати та інтерпретувати музичні твори» [6, с. 37].

На основі викладеного матеріалу, ми маємо змогу виокремити деякі завдання, які спрямовують педагогічними умовами. Як зазначається вище, умови і принципи знаходяться у тісній взаємодії, тому завдання педагогічних умов будуть перегукуватися з завданнями принципів. Отже, ключовими завданнями педагогічних умов є: активізація знань; спонукання до творчої діяльності; стимул до творчої свободи; створення атмосфери доброзичливості.

Беручи до уваги те, що виконавська діяльність співака має тісний зв'язок з емоційною сферою, вважаємо доречним висвітлити *принцип емоційної зацікавленості та емпатійності.* Обґрунтувати означений принцип нам допоможе звернення до наукової позиції К. Татарко. Автор, досліджуючи особливості виконавської культури музиканта, зазначає про важливість впливу емоційної сфери на виконавську діяльність музиканта, виділяючи при цьому саме інтерес музиканта до виконавської діяльності і позитивні емоції, які викликають цей інтерес (зацікавленість, здивування, переживання, задоволення від власного співу) [7].

Обмірковуючи означену наукову позицію, яка торкається особливостей педагогічних принципів виконавської діяльності музиканта, стає зрозумілим, що пріоритетними чинниками виконавської культури постають: стабільність емоційного стану та позитивні емоції співака в процесі навчально-виконавської діяльності.

Наступним ми розглянемо *принцип інтеграції мистецьких знань,* який відповідає за розвиток творчого мислення учнів та дозволяє досліджувати навколишній світ крізь призму музичного мистецтва. Даний принцип дозволяє «досягнути цілісності в художньо-педагогічному процесі, сприяє розширенню в учнів мистецьких знань як через розум, так й через відчуття, поглиблює сприйняття ними творів мистецтва, що створює сприятливі умови для розкриття художнього потенціалу та розвитку їх творчих здібностей» [8].

В контексті художнього сприймання, О. Рудницькою було визначено рівні інтеграції мистецької освіти, до яких належать: теоретичний, емпіричний, міжпредметний, вну-трішньопредметний, художній і позахудожній [2]. На нашу думку, означені рівні розкривають сутність інтеграції мистецьких знань та дозволяють визначити напрямок завдань навчального-педагогічної діяльності.

Також, використання інтеграції мистецьких знань в процесі навчально-педагогічної діяльності дозволяє розширити діапазон

можливостей творчого процесу, розвиває асоціативне мислення учнів та вміння раціонально, універсально використовувати міжнаукові зв'язки і зорієнтовано на проблемно-пошуковій діяльності учнів [9].

Продовженням нашого наукового дослідження буде в контексті висвітлення *принципів опори на художньо-естетичний досвід та орієнтації на художньо-естетичні потреби та смаки учні.* На думку М. Федорця і Сюй Сінчжоу, художньо-естетичний досвід – це вміння бачити, відчувати й усвідомлювати прекрасне у мистецтві, зокрема у музичному мистецтві. В науковій праці про «Естетичний досвід особи» І. Зязюн основними складниками естетичного досвіду розглядає потреби, смаки, емоції, почуття, погляди та ідеали [6]. Ми розглядаємо художньо-естетичний досвід як процес глибокого та усвідомленого пізнання мистецтва, під час якого людина проходить декілька етапів від сприймання мистецьких творів, переживання, осмислення (включаються здатність до аналізу), оцінювання (відбувається формування власного ставлення до певного твору) і до творчого переосмислення (на основі набутого художньо-естетичного досвіду відбувається збагачення власної творчості).

Відповідно до вищевикладеного принципу, ми маємо зазначити, що набуття художньо-естетичного досвіду вокаліста підпорядковується його художньо-естетичним потребам та смакам. Даний принцип активізує вокаліста до сприймання та глибокого пізнання мистецьких творів, розвиває здатність аналізу і саморефлексії, впливає на емоційно-емпатійну сферу. Формування художньо-естетичного досвіду, потреб та смаків вокаліста відбувається протягом усього життєво-творчого шляху.

Наступним важливим принципом формування виконавської культури, ми висуваємо *принцип втілення творчої свободи в художній інтерпретації вокального твору.* На нашу думку, дотримання даного принципу передбачає від виконавця наявності певних навичок та здібностей. Зокрема ми поділяємо думку науковиці Н. Гунько, яка досліджуючи питання художньої інтерпретації, розглянула необхідним наступне: володіння вокально-технічними вміннями; усвідомлення роботи голосового апарату; скоординована робота між голосом та слухом; розуміння авторського задуму [10]; здатність до інтерпретаційного моделювання. Доречно буде зазначити, що особливості даного принципу не є вичерпними і остаточними, тому можуть бути доповненні та розширенні згідно вимогам або цілям навчально-педагогічної діяльності.

Продовження викладу матеріалу буде здійснено в світлі провідних педагогічних умов виконавської культури в процесі співацької діяльності. Однією з провідних педагогічних умов ми висуваємо умову *створення творчої та доброзичливої атмосфери (середовища).* Ця умова сприяє розвитку вокальних здібностей, орієнтує до самопізнання та самовдосконалення, викликає відчуття захоплення та емоційної свободи. Створення означеної педагогічної умови дозволяє підтримувати сприятливу атмосферу з оптимальним емоційним фоном; надає «відчуття безпечного психологічного клімату для всіх учасників освітнього й творчого процесу» [10]; забезпечує розвиток здібностей, можливостей учнів та створює умови для їх реалізації.

Зокрема в науковій роботі Н. Гунько, про створення художньо-творчого середовища вказано, що «дотримання цієї умови орієнтує на інтенсифікацію культурологічних, естетичних, творчо-діяльнісних чинників, які сприяють вияву власної системи цінностей, ініціюють його духовну суверенність, виявляють індивідуальні якості й відповідно до них відбувається творче опанування музичного матеріалу крізь призму власного неповторного відчуття» [10]. Ми підтримуємо дану наукову позицію, тому що вона відповідає запитам виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності.

Зважаючи на те, що збереження рівноваги між навчанням і відновленням сил (відпочинок) є важливою умовою успішної виконавської діяльності, тому наступною важливою педагогічною умовою ми висуваємо *баланс освітньої та розважально-дозвільнєвої функції.* Дана умова спрямована на створення ефекту здивування та інтересу в процесі виконавської діяльності. Серед важливих варіативних складових цієї умови є: застосування нестандартних вправ і практичних завдань; створення ситуації зацікавленості (педагог зацікавлений власною діяльністю, може викликати такий саме інтерес і у своїх учнів); використання різних технік (дозволяють розширити та комбінувати технічні здібності учня); освіта із застосуванням ігрових технологій (едьютеймент); створення доброзичливої атмосфери в процесі навчально-виконавської діяльності [7].

Як приклад даної педагогічної умови ми можемо розглянути застосування ігрових технологій або освіта в розважальному

форматі (навчання за допомогою гри). Дана зацікавленість була викликана тим, що техніка едьютеймент – це освітня технологія, яка є доволі популярною в сучасному освітньому просторі, вона поєднує в собі методи та прийоми інтерактивного навчання, мотивує до пізнання та взаємодії. Згідно з тим, що мотивація до пізнання є важливим чинником формування виконавської культури підлітків, а навчання через гру відбувається легше ніж зазвичай, тому ми вважаємо цю техніку доречною для застосування в педагогічній практиці.

Отже, ми вважаємо, що ключові особливості даної умови мають проходити крізь: зорієнтованість на індивідуальні особливості учнів; баланс емоційно-чуттєвої сфери; розвиток самопізнання (саморефлексія) та самовдосконалення; відповідність програми навчання до запитів сьогодення та ринку праці; стимулювання учня до подальшої виконавської діяльності.

Згідно з тим, що підсумковими етапом музичної діяльності співака є концертний або публічний виступ, вважаємо за потрібним наступною педагогічною умовою розглянути умову *активного залучення учнів до концертної практики.* Науковці Л. Морозюк, І. Підгаєцька, В. Поліщук і О. Яремчук вважають, що вдалий концертний або публічний виступ – це поєднання трьох аспектів фізичного, інтелектуального та емоційного [11].

Ми погоджуємось з даним твердженням і водночас додаємо, що майже всі публічні виступи пов'язують зі стресом та підвищеною тривожністю, тому збалансованість між інтелектуальними здібностями виконавця та його емоційною сферою може слугувати психологічним підґрунтям для гарного фізичного самопочуття і психоемоційної стабільності. Важливо в даному контексті дотримуватись необхідних правил передконцертної підготовки серед яких зазначимо: самоналаштування; саморегуляція фізичних та акустичних відчуттів; ефективна організація репетиційного процесу навчально-педагогічної діяльності.

З огляду на запити сучасності та стрімкий рух цифрової еволюції, ми вважаємо, що актуальною та своєчасною є педагогічна умова *стимуляції практичного втілення музично-творчого продукту у мистецьких вимірах (реальному, віртуальному).* На нашу думку, важливими аспектами, які спроможні втілити завдання даної умови є: мотиваційне заохочення до висвітлення власної творчості; створення сприятливих умов (теоретична та практична підтримка); стимулювання бажання до власного саморозвитку та самовдосконалення [5].

Отже, в нашій науковій розвідці ми розглянули доцільні педагогічні принципи та умови формування виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності. Висвітлені педагогічні принципи та умови зосереджені на необхідності розвитку емоційної сфери учнів, дотриманні творчого і доброзичливого середовища, збереженні балансу освітньої та розважальної функції в навчально-виховному процесі, активізації учнів до концертної практики і творчої свободи в інтерпретаційній діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Проведений теоретичний аналіз окресленої проблеми, дозволив нам означити наступне: в чому полягає відмінність між педагогічними принципами та умовами; розглянути наукові позиції щодо визначення педагогічних принципів та умов; звернути уваги на музично-естетичний аспект виконавської культури і обґрунтувати методичну модель формування виконавської культури підлітків в процесі співацької діяльності.

Відповідно до викладеного матеріалу, ми вбачаємо подальшу перспективність нашого дослідження у практичному застосуванні розглянутих педагогічних принципів та умов.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. Київ: Академвидав, 2006. 352 с.
2. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2005. 360 с.
3. Єжова О. О. Сутність організаційно-педагогічних умов педагогічного процесу / О. Єжова // Психолого-педагогічні науки. 2014. № 3. С. 39–43.
4. Семенова О. В. Педагогічні умови формування художньо-творчої компетентності майбутнього вчителя образотворчого мистецтва / О. Семенова // Молодь і ринок. 2016. No 8 (139). С. 160–164.
5. Рибак О. П. Організаційно-педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності у педагогічній теорії цифрового простору / О. Рибак // Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 80, том 2. С. 276–281. URL: https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-41
6. Федорець М. О., Сюй Сінчжоу. Формування музично-естетичного досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва як наукова проблема в Україні та Китаї /М. Федорець, Сюй Сінчжоу // Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. 2020. No 5. С. 36–42.

7. Татарко К. О. Педагогічні умови формування виконавської культури майбутніх артистів-вокалістів на заняттях сольного співу /К. Татарко// Актуальні питання гуманітарних наук. 2024. Вип. 75, том 3. С. 288–293. URL: https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-42
8. Іваненко О. А. Інтеграція мистецтв як ефективний засіб розвитку творчих здібностей в учнів спеціалізованих мистецьких навчальних закладів /О. Іваненко // International scientific journal «Grail of Science». 2022. No 23. С. 364–368. URL: https://doi.org/10.36074/grail-of-science.23.12.2022.61
9. Стріхар О. І. Основні принципи інтеграції в освітньому процесі навчання музичному мистецтву / О. Стріхар // Наукові записки. 2017. Вип. 157: Пед. науки. С. 24–28.
10. Гунько Н. О. Педагогічні умови підготовки майбутніх педагогів-музикантів до художньо-виконавської інтерпретації вокальних творів. Педагогіка мистецтва для культурного зростання особистості впродовж життя: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь 7-9 листопада 2019 р.). С. 46–48.
11. Морозюк Л. В., Підгаєцька І. В., Яремчук О. М., Поліщук В. І., (2023) *Психолого-педагогічні умови підготовки вокаліста до концертного виступу.* The 4th International scientific and practical conference «Modern research in science and education» (December 7-9, 2023). С. 699–705.

REFERENCES

1. Fitsula, M. M. (2006). *Pedahohika vyshchoi shkoly.* [Pedagogy of higher education: a textbook]. Kyiv.
2. Rudnytska, O. P. (2005). *Pedahohika: zahalna ta mystetska*. [Pedagogy: general and artistic]. Ternopil.
3. Yezhova, O. O. (2014). *Sutnist orhanizatsiino-pedahohichnykh umov pedahohichnoho protsesu.* [The essence of organizational and pedagogical conditions of the pedagogical process].
4. Semenova, O. V. (2016). *Pedahohichni umovy formuvannia khudozhno-tvorchoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia obrazotvorchoho mystetstva.* [Pedagogical conditions for the formation of artistic and creative competence of a future teacher of fine arts].
5. Rybak, O. P. (2024). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnikh uchyteliv pochatkovoi shkoly do profesiinoi diialnosti u pedahohichnii teorii tsyfrovoho prostoru.* [Organizational and pedagogical conditions for the formation of the readiness of future primary school teachers for professional activity in the pedagogical theory of digital space].
6. Fedorets, M. O., Siui Sinchzhou (2020). *Formuvannia muzychno-estetychnoho dosvidu maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva yak naukova problema v Ukraini ta Kytai.* [Formation of musical and aesthetic experience of future teachers of musical art as a scientific problem in Ukraine and China]. Kyiv.
7. Tatarko, K. O. (2024). *Pedahohichni umovy formuvannia vykonavskoi kultury maibutnikh artystiv-vokalistiv na zaniattiakh solnoho spivu.* [Pedagogical conditions for the formation of the performing culture of future artists-vocalists in solo singing classes].
8. Ivanenko, O. A. (2022). *Intehratsiia mystetstv yak efektyvnyi zasib rozvytku tvorchykh zdibnostei v uchniv spetsializovanykh mystetskykh navchalnykh zakladiv.* [Integration of the arts as an effective means of developing creative abilities in students of specialized art educational institutions].
9. Strikhar, O. I. (2017). *Osnovni pryntsypy intehratsii v osvitnomu protsesi navchannia muzychnomu mystetstvu.* [Basic principles of integration in the educational process of teaching musical art].
10. Hunko, N. O. (2019). *Pedahohichni umovy pidhotovky maibutnikh pedahohiv-muzykantiv do khudozhno-vykonavskoi interpretatsii vokalnykh tvoriv.* [Pedagogical conditions for training future teacher-musicians for artistic and performing interpretation of vocal works]. Melitopol.
11. Moroziuk, L. V., Pidhaietska, I. V., Yaremchuk, O. M., Polishchuk, V. I., (2023). *Psykholoho-pedahohichni umovy pidhotovky vokalista do kontsertnoho vystupu.* [Psychological and pedagogical conditions for training a vocalist for a concert performance].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СТРЮК Мирослава Вячеславівна – аспірантка IV курсу Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

Наукові інтереси: вокально-виконавська культура, мистецтво, психологія підліткового віку, виконавська майстерність.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRIUK Myroslava Viacheslavivna – PhD student **of the** Mykhailo Drahomanov Ukrainian State University.

Circle of scientific interests: vocal-performing culture, art, psychology of adolescence, performance skills.

Стаття надійшла до редакції 11.08.2025 р.